

13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча Узакова Магира Кадыралиевнанын **“Биринчи курстун студенттеринин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун методикалык негиздери** (башталгыч билим берүү адистиги үчүн)” темасында жазылган кандидаттык диссертациясына Ош мамлекеттик университетинин математиканы, информатиканы окутуу технологиялары жана билим берүү менеджменти кафедрасынын жетектөөчү мекеме катары

ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн адистикке дал келиши

Узакова Магира Кадыралиевнанын 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча **“Биринчи курстун студенттеринин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун методикалык негиздери** (башталгыч билим берүү адистиги үчүн)” темасында жазылган кандидаттык диссертациясында болочок башталгыч класстын мугалимдерин математикалык даярдоодо керектүү мектептик математика курсунун материалын актуалдаштыруу маселелери, «Мектептик математика курсун актуалдаштыруу» дисциплинасынын мазмунун, жумушчу, типтүү программасын, окуу-методикалык комплексин түзүү жана аны окутуунун методикасын көрсөтүү маселелери изилденген. Бул изилдөө багыты 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистигине дал келет.

2. Изилдөөнүн актуалдуулугу

Болочок башталгыч класстын мугалимдерин даярдоонун көп кырдуу проблемаларына шериктештикке кирген мамлекеттердин көрүнүктүү окумуштуу-методисттеринин фундаменталдык эмгектери арналып келген: мисалы, А.Е. Абылкасымова, Н.Я. Виленкин, Г.Д. Глейзер, В.А. Гусев, А.Н. Колмогоров, Ю.М. Колягин, Е.И.Лященко, А.А.Столяр, Р.С.Черкасов, П.Э. Эрдниев ж.б.

Кыргызстанда бүгүнкү күндө жогорку окуу жайларында математика мугалимдерин даярдоо боюнча окумуштуулар жана изилдөөчүлөр А.А.

Акматкулов, Ш.А.Алиев, Дж.У.Байсалов, И.Б.Бекбоев, И.Ибраева, Г.К.Казиева, Г.О.Касымалиева, Г.Т.Мунапысова, Т.Т.Омошев, М.Б.Оңолбасв, Э.С.Сейталиева, Е.Е.Син, К.Т.Турдубаева, К.М.Торөгелдиева ж.б өздорүнүн илимий-методикалык эмгектерин арнашкан. Бирок, аталган окумуштуулардын эмгектеринде бул проблема түздөн-түз чечилбей келген.

Мектептик математиканы актуалдаштыруу проблемасы башталгыч класстын мугалимдерин даярдоодо өтө маанилүү. Бирок, ээлеген ордуна жараша анын азыркы талаптын денгээлине ылайык жеткиликтүү изилденбегендиги, азыркы мектептердин муктаждыктары менен бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик-методикалык даярдыгынын ортосундагы **карама-каршылыктар** изилдөөнүн актуалдуулугун жана темасын негиздоого шарт түзгөн.

Башталгыч билим берүү адистигинин студенттерин болочок кесибине даярдоодо математикалык билим берүү менен бирге кесиптик компетенттүүлүгүн камсыздоочу математикалык маданиятын калыптандыруу максатында изилдөө темасы **“Биринчи курстун студенттеринин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун методикалык негиздери** (башталгыч билим берүү адистиги үчүн)” аталышында тандалып алынган.

Диссертацияда берилген илимий жоболордун, жыйынтыктардын жана сунуштардын негизделишинин даражасы тажрыйбалык-эксперименттик негизде анализдөө менен камсыз кылынган.

Диссертациянын түзүлүшү коюлган милдеттерге дал келип, алардын чечилиши ырааттуу удаалаштыкта көрсөтүлгөн. Илимий иш киришүүдөн, үч главадан, корутундудан, колдонулган адабияттардын тизмесинен турат.

Диссертациянын **биринчи главасы** “Башталгыч билим берүү адистигиндеги биринчи курстун студенттеринин математикалык даярдыгынын проблемалары” деп аталып, студенттердин математикалык билимдерин өркүндөтүүнүн проблемалары, билим берүүнү ийгиликтүү улантууга биринчи курстун студенттеринин математикалык даярдыгынын негизги көрсөткүчтөрү жана башталгыч билим берүү адистигинин биринчи курсунун студенттеринин математикалык даярдыгынын анализи берилген.

Экинчи глава “Студенттердин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун методикалык негиздери” деп аталат. Главада студенттердин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун жолдору, “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасынын студенттердин билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюудагы ролу берилип, “Мектептеги математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасынын өтүүнүн методикасы берилди.

Үчүнчү глава “Педагогикалык экспериментти уюштуруу жана анын жыйынтыктары” деп аталып, эксперимент жүргүзүүнүн максаты, жүрүшү жана алардын жыйынтыктары баяндалып, сунушталган методикалык ыкмалар эксперименттик сыноодон өткөрүлгөн.

Изилдөөнүн эксперименттик иштеринин жүрүшүндө анын сандык жыйынтыктары, сапаттык анализи, ошондой эле статистикалык методдордун

жардамы менен алынган жыйынтыктар болочок башталгыч класстардын мугалимдерине “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасын окутууда иштелип чыккан окутуунун системасы боюнча сунушталган методиканын эффективдүүлүгүн көрсөткөн.

3. Алынган натыйжалардын илимий жаңылыгы

- Башталгыч билим берүү адистигинин студенттерине математиканы окутуунун учурдагы абалы изилденип, проблемалары аныкталып, таанын-билүү кызыгуусун калыптандыруунун методикалык негиздери ачылып берилген;

- Келечек кесибин эске алуу менен башталгыч билим берүү адистигиндеги студенттерге мектеп математикасы курсун окутуу практикасын кийрүүнүн педагогикалык шарттары аныкталган;

- Жаңыртылган “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасын окутуу технологиясы иштелип чыккан;

- Иштелип чыккан системанын натыйжалуулугу эксперимент жүзүндө текшерилген жана методикалык сунуштар берилген.

4. Изилдөөдөн алынган натыйжалардын практикалык баалуулугу төмөнкүдө:

Изилдөөдөн алынган теориялык жоболорду жана тыянактарды, окуу методикалык комплексти, сунушталган материалдарды башталгыч билим берүү адистигинин биринчи курсунун студенттерине математиканы окутууда жаңыртылган “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасын өтүүдө пайдаланса болот. Изилдөөнүн материалдарын ЖОЖдордо жана орто окуу жайларында, кадрларды кайра даярдоо системасында педагогдорду кесипке даярдоодо колдонууга болот. Изилдөөдө берилген интерактивдүү ыкмалардын элементтерин жогорку окуу жайларынын окутуучулары башка окуу дисциплиналарын окутууда колдонсо болот.

Изилдөөнүн оң натыйжалары менен бирге эле, диссертациялык жумушта төмөндөгүдөй мүчүлүштүктөр кездешет:

1. Диссертациянын жана авторефераттын тексттеринде грамматикалык жана стилистикалык катаалар кездешет.
2. Терминологиялык аппаратта айрым дал келбестиктер орун алган, мисалы “тескери байланыш” жана “кайтарым байланыш” ж.б.

Бирок, бул белгиленген мүчүлүштүктөр диссертациялык иштин илимий баалуулугуна жана практикалык маанилүүлүгүнө анчейин таасирин тийгизбейт.

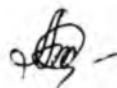
Автореферат диссертациянын мазмунуна толук дал келет.

Узакова Магиранын “Биринчи курстун студенттеринин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун методикалык негиздери (башталгыч билим берүү адистиги үчүн)” темасында жазылган диссертациялык изилдөөсү КРнын Жогорку Аттестациялык комиссиясы тарабынан кандидаттык диссертацияларга коюлуучу талаптарына толук жооп берет, ал эми автор 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы

(математика) адистиги боюнча, педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу деп эсептейбиз.

Пикир Ош мамлекеттик университетинин математиканы, информатиканы окутуунун технологиялары жана билим берүүдөгү менеджмент кафедрасынын 26-апрель, 2017-ж. кеңешмесинде талкууланып 10 - токтом менен бекитилди.

Ош МУнун математиканы жана информатиканы окутуунун технологиялары жана билим берүү менеджменти кафедрасынын башчысы, п.и.к., доцент

Аттокурова А.Дж.

Ош МУнун алгебра жана геометрия кафедрасынын башчысы, ф.-м.и.д., проф.

Матиева Г.М.

Төгөлгөнөөнү заверешю:

Ученый секретарь

Ош

Баисубанов М.Т.